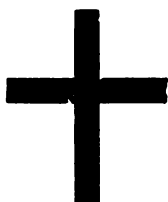

ТРИЗУБІК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAÏNIENNE

Число 45 (645) Рік вид. XIV. 6 листопада 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

30 жовтня с. р. по короткій хворобі упокоївся
у Варшаві генерального штабу генерал-хорунжий

Всеволод Змієнко

заслужений військовий і громадський діяч, голова Українського Військово-Історичного Товариства, голова громадського суду Українського Центрального Комітету у Польщі, голова варшавського відділу УЦК і т. д., про що з глибоким жалем повідомляє Редакція «Тризуба».

Париж, неділя, 6 листопада 1938 року.

Тяжкі дні переживає Карпатська Україна... І невідомо ще, які блискавиці і громи готові спасти на молоду державу з густо захмарених дипломатичних обривів... Та на те й лихо, щоб з тим лихом битися!

Рішенням міністрів закордонних справ Германії і Італії, яке запало 2 листопада у Відні і яке офіційний комунікат кваліфікує, як «абсолютно безстороннє», позбавлено Закарпаття значної частини його території, з численним населенням, а до того земель найхлібородніших і найбагатших, одтято від залізниці, яка лучить його з іншими країнами нової федеративної республіки; тією ухвалою, як хірургічним ножем, одрізано од живого тіла країни найважливі центри, де сходяться всі нитки політичного, адміністративного, культурного й економічного її життя — її столицю Ужгород і велике місто Мукачів.

На віденський арбітраж, який сторони мусіли прийняти і до якого нам доведеться ще повернутися, делегація Карпатської України, виїхавши, склала заяву, що її читачі наші знайдуть нижче. До того протесту приєднуються, ми глибоко певні, всі українці.

Рішення арбітрів значно підтягло сили молодій державі Закарпатської України, а разом з тим і всій новій слов'янській федерації, але не вбило її життєздатности й не позбавило волі до дальшої боротьби за своє, належне їй, місце на світі.

Тут слід зазначити з останньої заяви п. Хвальковського, міністра закордонних справ Чесько-Словацько-Української Республіки, що «внутрішня реконструкція її спіратиметься на принципи федералізму по-між чехами, словаками й українцями». А до того слід додати повідомлення агенції Гаваса з 3. XI з Праги, що «чехи, словаки й українці, — як там стверджують, — не попустять себе добити цим жорстоким ударом».

На національний карпато-український уряд, перед яким стояла і так нелегка праця — організації й стабілізації нової держави за тяжких зовнішніх і складних внутрішніх умов, виконання бльведерських постанов накладає подвійно трудне завдання характеру політичного й економічного — перебудови

всієї організації краю, ґрунтовно порушеної й болісно покаліченої у Відні.

Перед Закарпатською Україною нові великі труднощі, які тяжко перебороти. Але зріст перешкод — зовнішніх і внутрішніх — на дорозі до встановлення своєї правди і своєї волі у своїй власній хаті повинен викликати лише збільшення енергії, з'єднання всіх живих сил людности, зміцнення твердої волі на те, щоб їх перемогти і усунути. Всі здорові, національно-мислячі і державно настроєні елементи Карпатської України в цей тяжкий і відповідальний момент об'єднуються, — для нас нема в тому жадного сумніву, — в спільних зусиллях все перемогти навколо свого уряду, на чолі якого стоїть всіма поважаний Батько Закарпаття отець доктор Августин Волошин.

Наші закарпатські земляки можуть бути певні, що як за ясних, радісних часів народження їхньої власної державности, так і за сумних днів гіркого іспиту для її молодого організму, всі українські серця разом з ними. Там, звісно, і серця наші.

Цілком подіяючи ці настрої, можемо до того з нашого боку, з боку громадян УНР, вірних старим прапорам і об'єднаних коло легального уряду Великої України, ствердити ще й ще раз:

Всю нашу увагу, всі наші сили скупчено на боротьбі з найтяжчим ворогом — Москвою, всі наші зусилля скеровано на визволення рідної землі з червоного ярма й на відбудування над Дніпром самостійної державности на безмежних, що поневіряються ще в російській неволі, просторах України.

Але доля й недоля кожного кляптика української землі — нам близькі, змагання за ліпше майбутнє тієї чи іншої частини великої нації нашої нам завжди глибоко зрозумілі. І тому й тепер і наша думка, наше серце разом з нашими закарпатськими братами; в їх щасті й нещасті виявляємо ми їм не лише наші щирі симпатії, але й готовність допомогти усім, що в спроможності нашої, на жаль, на сьогодні дуже обмеженій.

Чи ви вже зложили свою жертву на українських інвалідів? Зложити її негайно! Вашої помочі чекають найвірніші сини України!

З ЖИТТЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Як повідомляє «Le Jour» з 3. XI. 1938, ухвалою закарпатського уряду постановлено надалі іменувати державу — Карпатською Україною.

Разом з тим, в наслідок віденського рішення про уступлення Ужгороду Угорщині, новою столицею Карпатської України має бути Хуст, місто з 25 тисячами мешканців, майже виключно українське.

З цього приводу голова ради міністрів отець Волошин зазначив, як подають газети, таке:

«Постанова, яку ми ухвалили, кладе край подвійності. Наша мова, наші почуття, наші думки—українські. Назва «Підкарпатська Русь», що її прийнято було року 1918, давала неправильні уявлення про етничний і географічний характер нашої країни».

* * *

Нас повідомляють, що Український Університет у Празі надав отцеві Августинові Волошинові, голові уряду Карпатської України, титул доктора права honoris causa. Промоція нового доктора відбулася в урочистій обстанові. Надаючи многозаслуженому перед рідним краєм громадському й політичному діячеві, що його ім'я відоме всій Україні і що він стоїть нині на чолі молодій державі, найвищу наукову пошану, Український Університет виявив найкращим способом ті почуття поваги й симпатії, які мають до Батька Закарпаття всі українці. Цими словами даємо й ми їм вияв іменем наших співробітників і читачів.

* * *

На вістку про призначення о. Августина Волошина прем'єром закарпатського уряду, п. Вячеслав Прокопович вислав на його ім'я привітальну телеграму з найліпшими побажаннями.

* * *

«Le Figaro» з 3. XI. 1938 подає під наголовком — «Гостре незадоволення по-між українцями й словаками» наступну звістку з Відня:

«Рішення германо-італійське, що його офіційне повідомлення з Відня вважає за абсолютно справедливе, викликало живе задоволення в колах угорських і італійських, але разом з тим підіймає гострі протести з боку українців і словаків, які були згодні зробити найширші уступки».

Українці оголосили наступну заяву, підписану секретарем делегації п. Гузаром: «Делегація Карпатської України з великою гіркотою дізналася про рішення арбітральної комісії, що його

Отець Доктор Августин Волошин
— Голова Уряду Карпатської України

ухвалено в Відні 2 листопада 1938 року. Вона констатує, що уступлення Угорщині Ужгороду й Мукачева, що їх околиці залюднюють українці, а тако-ж інших сел українських, які знаходяться в других повітах, не відповідає принципам етничним, що їх було оголошено за базу нової політики, яка мала розпочатися після конференції в Мюнхені, і стверджує, що ця ухвала протилежна справжнім інтересам Карпатської України».

Пам'ятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відвічає той, хто післав їх до боротьби, — Українська Нація! Обов'язком цілої Нації відповідно забезпечити інвалідів.

ПЛАСТОВА МОЛОДЬ НА МОГИЛІ ПЕТЛЮРИ ВІДДАЄ ШАНУ ПОЛЯГЛИМ ЗА УКРАЇНУ

Очі української молоді зкеровано вперед — до нашого майбутнього. Щоб воно було ліпшим, славним, і щоб воно було нашим, таким, яким вона його хотіла б мати в найліпших своїх мріях. І для цього великого українського майбутнього, для служби йому й для боротьби за нього гартує себе наша молодь у пластовій організації, з гаслом у серці «Україна по-над усе» активно пригтовляючись до чинів, в яких ту ліпшу долю України буде куватися.

Які це прекрасні і свіжі квіти на полі української сучасности, що так буйно й багато родить після того, як воно так довго лежало облогом, — ці наші пластуни і пластунки. А вирости вони на тому ґрунті, що так мазольно й так трудно обробляли своєю працею і поливали своєю кров'ю попередні українські покоління. І українські пластуни почувають себе нероздільною частиною великої української спільноти не тільки в теперішній її масі та просторі, а й у часі. Це діти Володимира Великого, Льва й Данила, діти Богдана Хмельницького, Мазепи й Петлюри. І належно чтуть тому пам'ять тих, хто духовно створив їх та хто із могил своїх керує їхнім життям, що вони його пробивають і пробиватимуть, керуючись своїми ідеалами, в скелях твердої нашої дійсности.

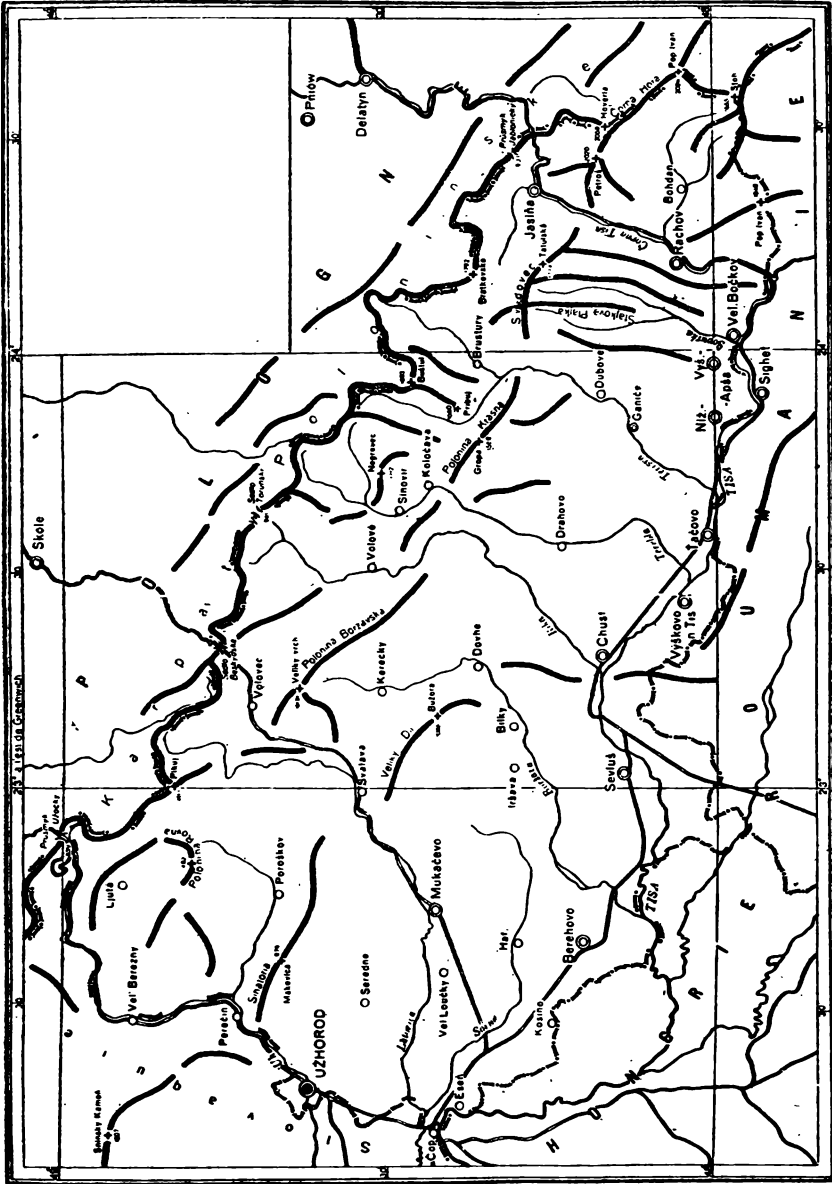
Найбільшу-ж пошану, яку складають пластуни попереднім українським поколінням, віддають вони тим, що вмерли в боротьбі за добро Української Нації та за Українську Державу. Як майбутні вояки українського війська, особливо чтуть пластуни тих, що впали на полі слави й національної чести. І тому в день Всіх Святих, коли прийнято почитати пам'ять тих, що назавжди відійшли від нас, пластуни у Франції віддаючи пошану Головному Отаманові й верховному комендантові Української Армії складанням квітів на його могилі, вшанували разом з тим пам'ять всіх тих, що життя своє віддали в боротьбі за Україну.

1 листопада йшов дрібний дощ. Але на кладовищі Монпарнас, де знаходиться могила Головного Отамана Симона Петлюри, цього дня великий рух. І коли пластуни вишикувались коло могили, зібралось чимало випадкових чужинецьких учасників маніфестації української молоді, крім тих представників українського громадянства, що захотіли розділити з молоддю її урочистість.

Пластова команда для віддання шани. Слово провідника. Покладення квітів. Хвилина скупчення, під час якого пластуни духовним оком перебігли свій зв'язок з давно і недавнє-минулим. І церемонію скінчено.

А далі українська молодь зкеровує очі знову до нашого майбутнього, яке має бути великим і славним.

Семен Нечай

М А П А К А Р П А Т С Ь К О І У К Р А І Н И

Подасмо, а огляду на події, які глибоко цікавлять усіх українців, як конечно потрібну ілюстрацію до них, цю карту, повичену з книжки René Marie'a — «La Ruthénie Subcarpathique»

— Марсельський конгрес. — Справа Закарпаття. — Англійські зміни. — Большевицька «помста».

В кінці місяця жовтня 1938 р. в Марселі відбувся 35-ий конгрес найсильнішої й найвпливовішої партії у Франції — радикалів і радикал-соціалістів, що її очолює на цей час сучасний голова уряду п. Едуард Даладьє.

Що-року ця партія, яка за часів III-ої Республіки майже весь час стоїть при владі, одбуває свої конгреси, але за останні роки цей конгрес справді матиме дуже велике й поважне значіння.

Головною темою — це були справи зовнішньої і внутрішньої політики Франції. По Мюнхені — французька політика пішла іншими шляхами. Читачам найтим відомо то вже з газет, обмежимося лише тим, що Франція обрала інший шлях, ніж яким вона йшла за міністерств так зв. «народного фронту». Тому що цю переміну політики зробили люди, що належать до партії радикалів і радикалів-соціалістів, — розуміється, що 35-ий конгрес цієї партії мусів або апробувати головні напрямні такої політики, або одкинути. Марсельський з'їзд партії апробував її і то майже однодушно. Сприяли тому апробуванню не тільки зовнішні обставини, але й сама постать голови уряду п. Даладьє, що став по Мюнхені надзвичайно популярним і який на цьому з'їзді виголосив блискучу програмову промову, що закінченні якої члени з'їзду з ентузіазмом і оваціями, як відповідь на слова свого голови, стоячи, заспівали національний гімн.

У зв'язку з апробатою зовнішньої політики уряду сталася цілком логічною подія, — а саме розрив з комуністами, що було зафіксовано як промовама, так і резолюціями конгресу. Інакше кажучи, конгрес санкціонував розрив «народного фронту» і його політики. Але розрив з комуністами, що мають у палаті 70 депутатів, зовсім не означає зміну соціальних реформ, які зайшли за часів панування «народного фронту». Франція є країною, де закони раз прийняті не одмінюються, і тому усі досягнення, що їх здобули робітники, відійняті не будуть, лише будуть ті реформи урегульовані й улоичнені, як що можна так сказати.

Розрив з комуністами безперечно одіб'ється позитивно на внутрішньому житті Франції. Але одіб'ється він ще більше на зовнішньому її становищі, бо хоч ще немає відкликання совітсько-французького пакту, але вже чути, що той пакт сьогодні одходить поволі до архиву, як нечиний й некорисний. А це має величезне значіння тому, що пакт цей зв'язував і паралізував зовнішню активність Франції там, де були її життєві інтереси.

Само собою зрозуміло, що ця кардинальна зміна у Франції не викличе раптових змін, але початок для них уже є. То вже проглядає з окремих фактів (на що ми вказували свого часу), як от призначення амбасадора до Риму, обсерваторне ставлення до справ Середньої Європи, де одбувається перекрій Сен-Жерменських кордонів, посилення активності на шляху змінення своєї колоніальної імперії, збільшення зусиль по внутрішній організації Франції то-що. Заходи що-до внутрішнього змінення Франції (озброєння, фінансове стабілізування, посилення працездатности) активно переводяться в життя.

* * *

Що-до справ Середньої Європи — себ-то означення нових кордонів Чехословаччини з Угорщиною, — то ця справа доходить кінця. На час коли писано ці рядки — цілком ясно, що думка про утворення спільного

польсько-угорського кордону в спосіб прилучення Закарпатської України до Угорщини не знайшла собі реальної підтримки. Зацікавлені сторони погодилися на арбітральне рішення справи нових кордонів своїх і той арбітраж оддали на розрішення Італії та Німеччині, представники якої з'їхалися у Відні в середу 2-го листопаду і ту справу остаточно рішили.

Напередодні Віденського арбітражу вже видно було, як змаліли апетити Угорщини. «Pester Lloyd» з 1. XI. 1938 р. вже пише, що

«Угорщина чесно приєдналася, на початку переговорів, до етнічного принципу».

Той самий «одбой» чути і в італійській пресі, яка згодилася вже на німецькі позиції що-до вирішення справи Закарпаття на користь українців. Власний кореспондент «Le Temps» (з 1. XI. 1938) з Риму пише, що хоч Закарпаття буде зменшене (частина його заселена угорцями, одійшла до Угорщини), але воно

«може стати завтра огнищем, що притягуватиме всіх українців з Польщі і Росії. Воно буде П'ємонтою нової держави, і це вирішення дозволить Німеччині грати важливу роль у всіх справах Східньої Європи».

Розрішення кордонів Карпатської України з Угорщиною кладе кінець неспокоєві в Середній Європі, принаймні на близький час.

Нова трисоюзна держава чехів, словаків й українців, почне внутрішнє організуватися і скріплятися з подвійною силою. На перешкоді тому як раз стояли оці справи з кордонами.

Що-ж до справ на самому Закарпатті, то там, після знаних змін в уряді (приходу до влади патріотично настроєних українських діячів), поволі йде державна організація, не дивлячися на те, що ввесь час, аж до вирішення справи кордонів з Угорщиною, становище видавалося небезпечним.

Так вже, ніби, як подає українська преса, прийнято бюджет Закарпаття в сумі 30 мільйонів корон, а для надзвичайних видатків 4 мільйони корон; ці останні мають іти на інвестиції й будову шпиталів. Цей бюджет покриває лише самоуправу Закарпаття без видатків на адміністрацію тих трьох міністерств, що є спільні сьогодні (закордонні справи, фінанси й військові справи), себ-то військо, державні залізниці то-що буде оплачувати центральний уряд в Празі.

Українська Центральна Народня Рада видала 21 жовтня маніфест до населення, в якому по-між багатьма пунктами, зазначені вимоги про приєднання словацьких округів з українським населенням до Закарпаття, про негайне виготовлення й ухвалення конституції краю, про переведення виборів до Закарпатського парламенту, про заведення української мови, як державної, утворення університету й високих шкіл і т. д.

Одночасно «Le Temps» з 2. XI. 1938 умістив звістку, що Карпатсько-Український уряд розпустив організацію «чорних сорочок» Стефана Фенцика, що мала русофільські тенденції. Національна російська рада те-ж розпущена, а три російські газети закрито. Таким чином підрізано в корні те зло, що звидло собі кубло від років на Закарпатті і покладено кінець отим всім російським сподіванням закордоном, які висловлювалися формулою, що «відродження Росії почнеться з Підкарпатської Руси».

2 листопада у Відні відбувся арбітраж що-до кордонів Чехословаччини з Угорщиною. Коли Братислава залилася на території нової Чесько-Словацько-Української держави, то Угорщина дістала з словацької сторони Кошиці, а з української території Ужгород і Мукачеві.

З нагоди віддання Ужгорода й Мукачевя Угорщині українська делегація Карпатської України видала енергійного протеста, в якому

«констатус, що уступлення Угорщині Ужгорода і Мукачева, околиці яких населені українцями, а так само інших сел українських, не відповідають зовсім етничним принципам, які були проголошені, як база нової політики, започаткованої після наради в Мюнхені, і констатус, що таке вирішення є противне справжнім інтересам Карпатської України» («Le Figaro» з 3 листопада 1938 р.)

Само собою, таке вирішення викликало живе почуття протесту у всіх колах українських, де б вони не перебували, бо значіння Ужгорода й Мукачева для Карпатської України стане ясным, хто гляне на мапу. Але факт — фактом. Сталось.

Новою столицею визначено Хуст, стародавнє, хоч невелике місто Карпатської України, який заховує ще руїни українського замку з княжої доби.

У зв'язку з цими перемінами багато праці буде урядові Карпатської України по організації краю.

Тим часом усталено склад уряду Карпатської України в такий спосіб: голова уряду п.-о. Августин Волошин, міністр внутрішніх справ — п. Е. Бачинський, міністром публічних робіт і комунікацій, а також і соціального забезпечення та гігієни — п. Юліян Ревай, і міністр юстиції — д-р Іван Піщак. Так само головою уряду оголошено заяву про назву офіційну країни, яка тепер має називатися «Карпатська Україна».

* * *

Великі зміни зайшли і в Англії. Прем'єр-міністрів п. Чемберленові довелося, в наслідок часткових демісій, перестроювати кабінет міністрів і доповнювати його. Із важливих змін в кабінеті такі: лорд Ренсімен став лордом-президентом ради, сер Джон Андерсон став лордом приватної печатки і міністром повітряної оборони, а п. Малькольм Мак Дональд став міністром домініонів, будучи одночасно міністром колоній.

Важливим є дуже присутність в кабінеті лорда Ренсімена, знавця європейських справ, особливо справ Середньої Європи. Читачам знаний він із своєї місії до Судетів.

Після пережитої кризи, що досить сильно струснула Великою Британією, поволі йде до розривання пекучих справ, а насамперед її стосунків з Італією та іспанської справи. Як видається, обидві справи стоять на добрій дорозі.

* * *

Після європейської кризи врешті заговорили большевики у спосіб, як то їм і личить. «Le Temps» з 23. 10 1938 подає звістку з Москви, що там курсують чутки про підготовку широкої антифранцузької кампанії. Причини тому, ніби, такі: Московські люди дуже рахували на війну, щоб «знищити фашизм» та впровадити комунізм у Німеччині, а будучи розчаровані Мюнхенською угодою і, бажаючи попередити зростаючу небезпеку «гітлерівського нападу на Росію», спробують порозумітися з Німеччиною. Беручи на увагу зміни політики у Франції, які скорше полегчують франконтимецьке наближення, вони бояться дуже Паку Чотирьох, одна згадка про який є справжнім кошмаром для совітських можновладців. Для підсилення цієї «помсти» проти Франції совіти, ніби, задумують ще й новий політичний «монстр-процес», до якого будуть замішані «французькі трюцькисти». Вже ніби й намічені кандидати на «обвинувачених», а саме: Бубнов, б. комісар наросвіти, брати Межлауни, Валеріян, б. заступник голови совнаркому, та Іван, б. генеральний комісар совітського павільону на виставці Паризькій в 1937 р.

Як воно там не буде, проте вже видно, що ніякі «процеси» совітам не допоможуть. То єдино правдиве, що їхні сподівання на війну, підчас якої вони могли б половити рибку, їх завели, а сучасне замирення в Європі на їхню користь не йде. В кожному разі з міжнароднього кону вони майже зникли.

Розкладові процеси у них ідуть своєю чергою. Газети в Європі пишуть за долю маршала Блюхера, що «зник», і подають звістки про дальше усунення совітських достойників. Чехарда продовжується. Чи-ж вона ще довго триватиме? Нам то покаже будуччина, і то, можливо, дуже близька.

М. Бористенко

Справа і доля Закарпатської України стала сьогодні на порядок дня міжнародної opinii. І сьогодні європейська преса, особливо західно-європейська, ставиться більше прихильно, ніж це було недавно.

П. П'єр де Кірієль у «Journal des Debats» (з 18. 10. 1938) називає свою статтю

«Людська проблема Закарпатської Русі»

і в цій статті розбирає всебічно справу Закарпаття.

«Із усіх цих проблем, що предстають перед спостерігачем Закарпатської території, найглибшою, найбільше, скажемо, людською, була пробудження й розвиток національної свідомости у русинського населення протягом двадцяти років, під зверхністю Чехословацької республіки...»

Одмітивши зміни в структурі нової Чехословаччини й надання автономії Словаччині та Закарпаттю, автор одмічає, що сьогодні Закарпаття

«бореться само проти жадібних зазіхань, що його підстерігають, проти маневрів, які не рахуються з національною свідомістю, яка в свою чергу кріпла й утверджувалася, проти маневрів, що навпаки мають на увазі її знищити.

«Власне в цьому є те, що ми називаємо людською проблемою Закарпатської Русі так, як вона стає сьогодні...»

Одзначивши усі перипетії політичного й дипломатичного порядку ріжних держав, закінчує автор так :

«По-за цією навалом брутальною апетитів і зазіхань, видно лише одну з людських проблем, що стають: це проблема національної свідомости, яку хотять задушити».

Цю статтю з де-якими упушеннями передрукувала «Gazette de Lausanne» з 21. 10. 1938.

* * *

П. Леон Буссар у «Le Petit Journal» з 15. 10. 38 так само містить велику статтю що-до сучасного становища в Середній і Східній Європі і торкається справи Закарпаття.

«Тому що, — пише він, — віддали III-му Райхові судетських німців, які ніколи не входили в склад Німеччини, то це зовсім не значить, щоб дати угорцям чи полякам русинів із Закарпаття, які були колись занадто довго поневолені угорцями».

* * *

П. Джемс Доннадье містить в «L'Ероque» з 20. 10. 1938 р. статтю під назвою «Боротьба за впливи навколо України».

«Важлива партія. — каже він, — зараз одіграється в Центральній Європі...»

* * *

Паризька газета «Оеувге» з 17. 10. 1938 містить статтю п. Андре П'єра під заголовком «Доля Закарпатської Русь—чи її мешканці не мають права на самовизначення?»

Подавши статистичні дані на захист українських домагань і висловивши сумнів що-до успішности справи польсько-угорського кордону, як тако-ж і що-до доброї долі Закарпаття, колиб воно попало до Угорщини, автор справедливо зазначає:

«Українці цієї країни мають ті самі права, як і судетські німці або тешинські поляки. Позбавити їх цих прав це значить зріктися справедливости і повернутися до помилок Версальського договору»...

* * *

П. Жорж Бьнеме в «Victoire» з 19.10. 1938, пишучи про становище Угорщини, зазначає:

«Назва «Russie Subcarpatique» (Підкарпатська Русь) дана русинській землі, включеній у склад Чехословаччини, — ця назва може ввести в блуд і дати до думання, що тут ніби «ходить про росіяян», подібних до москвинів, в той час, коли тут ходить про галузку українську, продовження великої країни — України, що займає увесь південь Європейської Росії».

Так життя починає виправляти географічні знання західноєвропейців.

Це виправлення географічних термінів й називання України її іменем пішло швидким темпом.

Свого часу «Le Temps» (з 15. 10. 1938) умістив велику статтю п. Андре П'єра про Закарпатську Україну, де автор вказав був що Закарпаття голосувало за з'єднання з Росією.

Наше Бюро Пресове надіслало із спростованням листа до редакції «Le Temps», яка цей лист і умістила. Так само до того листа додано й приписку:

«П. Андре П'єр просить Пресове Українське Бюро вірити, що в його розумінні «Росія» зовсім не значить центральну Росію, із столицею у Москві, але українську частину бувшої імперії, що по революції уконститувалася, яко республіка в Києві».

Dont acte! — як кажуть французи.

* * *

Що-до англійської преси, то вона назагал ставиться прихильно, хоч у більшості своїй уникає коментарів, подаючи лише фактичні дані. Одмітимо одначе кілька голосів у тепершніх українських справах.

Так «Evening Herald» з Дубліну з 20. 10. 1938 р. містить велику статтю про Закарпаття.

«Українці,—пише автор статті,—знову з'явилися на сторінках преси. Захована за високими шпильями карпатських гір по-між Чехословаччиною й Польщею, невелика, але міцна галузка великої нації, на протязі століть бореться проти всіх зазіхань, що на неї направлені».

«Manchester Guardian» з 22. 10. 1938 р. містить велику статтю свого дипломатичного кореспондента з Лондону, а в ній цікаві підзаголовки: «Українське відродження», «Українці з Росії» то-що. Автор зазначає, що

«карпатські русини є такими самими українцями, як споріднені з ними українці в Польщі, Румунії та Росії».

Подаючи багато фактичного матеріялу про Закарпаття і його сучасне життя, торкається він і угорських претенсій та пише:

«Угорці тепер сугестують, щоб у тих районах одбувався плебісцит. Одначе плебісцит тей напевне був би терористичний і результати його були б фальсифіковані так, що вони не уявляли б реальні бажання голосуючих».

* * *

Як то прийнято в англійській пресі, містяться й приватні листи до редакції з опінією про справу Закарпаття. Так у «Times» і з 13. 10. 1938 уміщено лист до редакції п. Чарльза Мільпеса Гескела, в якому пс-між іншим, написано таке:

«Минулого місяця я мав нагоду гостити в цій країні і бачитися з кількома українськими лідерами. У мене нема сумніву, що українці бажать залишитися з Чехословаччиною, отримавши од неї автономію. Українці ще згадують їхню лиху долю під угорським режимом».

* * *

Лисабонська газета «Diario de Noticias» (Португалія) з 12. 10. 1938 у великій замітці подає про становище в Середній Європі, а зокрема про справи Закарпаття і в кінці зазначає, що

«уступлення Закарпатської України (Рутенії) на користь Угорщині є противне праву вільного самоозначення».

Приємно констатувати логічні міркування португальської преси.

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

— Протестаційне віче в Парижі 23 жовтня с.р., з ініціативи безпартійного комітету в складі пп. інж. Созонтова, Крушинського, інж. Хмелюка, Косача, Похмурського, Даниленка, Стефуранчина й Студинського, відбулося в Парижі протестаційне віче, на якому було прийнято однодушну ухвалу привітати українське Закарпаття та його уряд із власною державністю, а разом з тим прийнято протест проти чужих зазіхань на нову Українську Державу.

— Пластові квіти на могилу С. Петлюри в день Всіх Святих, 1 листопада с.р., поклав Пластовий Курінь ім. Симона Петлюри в Парижі, в присутності інж. С. Нечая. Од українського громадянства присутніми при скромній, але урочистій церемонії були: п. Наглюк — голова ради парафії Української Православної Церкви в Парижі й голова Батьківського Комітету української дитячої школи в Парижі, п. Могилівський — голова Громади Українських Емігрантів у Парижі, п. Гентюк, — церковний староста Україн. Православної Парафії у Парижі, та п. Безуглий — член Ревізійної Комісії Батьківського Комітету.

Команду при покладенні квітів тримав пластун Всеволод Наглюк, а квіти од Куріня поклали разом на могилу наймолодший з присутніх хлопців — Богдан Нечай та наймолодша з присутніх дівчат — Зоя Могилівська.

Інж. С. Нечай перед церемонією промовив до вишикуваних пластунів, підкресливши, що пла-

стуни, як українська молодь, що виховується для майбутніх чинів, в день Всіх Святих, коли вшановується пам'ять померлих, передусім вшановує пам'ять українських воєнків, що життя своє віддали на полі бою за державність України, і квіти своєї цього дня складає тому на могилі свого патрона, що був верховним комендантом Української Армії та головою Української Держави, який те-ж і своє життя віддав за Україну.

— Успіх Української Танкової Групи в Парижі. В понеділок 31 жовтня 1938 року в салі «Журналь» відбувся виступ Української Танкової Групи під керівництвом п. Петра Стефуранчина. Виступали там тако-ж корсиканці, угорці, болгари. Але українська група заслужила найбільші овації переповненої по берегах французької салі. Оплески залунали на салі ще й тоді, коли виголошено було, що виступатиме українська група. А коли відкрили завісу і перед глядачами предстала сама група, мальовнича, кольорова, молодда, то саля вибухла оваціями. Група виконала кілька танків, п. Солонар відспівав арії з «Запорожця за Дунаєм», та «Наталки Полтавки», а потім разом з п. Миколайчуком дует «Коли розлучаються двоє». Співаки те-ж заслужили свою частину овацій. На кінець п. Стефуранчин оголосив, що зараз група виконає «аркан» — гірський танок Закарпатської України. Саля впрост вибухла оплесками, почалися вигуки «Vive l'Ukraine», що довго не вгавали. Акомпаніював знаний наш композитор п. Ю. Пономаренко.

Треба одмити, що цей успіх Танкова група завдячує не тільки мистецькому виконанню та мальовничості українського костюма, що причаровував око, але очевидно і тій симпатії,

що починає народжуватись у французів в стосунку до визвольних змагань українського народу.

Приємно, що Група п. Стефуранчина, в наслідок довголітньої праці, завдяки зусиллям її керівника, здобула собі таке тепле й щире признання у вибагливої французької публіки. Цей черговий успіх — це успіх українського мистецтва взагалі.

У Польщі

— Корпорація «Запорожжа» у Варшаві. Урочистими сходами 22. X. с. р. вшанувало кошове товариство та численні запрошені гості свято створення Української Закарпатської Держави. З великою увагою вислухало зібране студентство історичного доповіді магі. Ольхівського, що спростував усі несподівані історичні докази й виводи ріжних політичних кол, несамовиті й фальшиві, які появились в останньому часі в зв'язку з актуалізацією справи Закарпаття. Доклад доповнив реферат кошового «Запорожжа» Богдана Кентржинського, в якому він

поділився своїми безпосередніми вражіннями та спостереженнями з Відня, Будапешту та з Закарпатської України, де пробував від початку судетського конфлікту, а на останній пережив три дні мобілізації. Тяжким хвилинам мобілізації серед українського населення в Чехословаччині головно й був присвячений цей реферат.

Після відповідних висновків, займаючи протестуюче становище проти всіх чинників, що всіма силами побороють новий український державний твір та з глибокою вірою в перемогу української справи на цілому фронті, не тільки на одному його відтинкові в найближчому часі, закінчили запорожці свої сходи на національним гімном.

До смерті ген. В. Змієнка

— На домовину бл. пам. генерала Всеволода Змієнка замість вінка склали 100 франків Українській Бібліотеці імені Симона Петлюри в Парижі—Слисавета та Вячеслав Прокоповичі.

La Revue de Prométhée

Ціна передплати на журнал:

	на рік	на пів року
У Франції та колоніях	42 фр.	22 фр.
В європейських країнах (крім Італії та Англії)	55 фр.	30 фр.
В інших країнах	65 фр.	35 фр.

Редакція прохає надсилати передплату безпосереднє на сталу адресу журналу:

LA REVUE DE PROMETHEE

Secrétaire-gérant : M. Georges WERNER

23, av. du Vaugirard-Nouveau.

Paris X V .

ДВАДЦЯТЬ ЛІТ ТОМУ

Було це повних двадцять літ тому. Повні молодечих сил ставали вони в боєві лави, щоб забезпечити кращу долю Батьківщині. З вірою в перемогу ставили завзятий опір противникові на всіх відтинках широкого фронту в нерівному змаганні за найкращий ідеал свого Народу...

Ціною многонадійного життя, важких, непосильних трудів, щедрою жертвою гарячої молодечої крові промощували своєму Народові шлях до Волі... Примирали з голоду, змагалися останками сил з лютими пошестями й голіруч поривалися до щораз нових боїв і нових перемог...

Та настав час... і перетомлені руки стали опадати в знеможі, — встояти не було сили...

Двадцять літ тому повні молодечого розгону й шляхетного пориву молодці вилітали орлами на вірну службу Батьківщині.

А сьогодні?

Вони ще далі горять великим огнем святої любові до Рідного Краю, та лиха доля підтяла їхні дужі крила, знівечила молодечі сили.

Недавні борці стали... безпомічними інвалідами Української Армії. З незломною вірою в краще Майбутнє свого Народу останками сил змагаються з лукавою долею:

Непереможні Герої терпіння, Герої сірих буднів.

Знеможені стиха відходять з життєвого побоевища — спершу одним, згодом що-раз більшими гуртами...

Це-ж п'ять 20 літ затяжної боротьби зі злиднями серед важкого каліцтва, набутого в недавніх лицарських змаганнях на полі бою!...

* * *

Заняті щоденними турботами власного життя не все маємо змогу вслухатися в їхній втомлений віддих, не все завважимо надломаний нерівний стукіт їхньої що-раз важчої ходи.

Та в місяці Листопаді ці нерівні звуки вриваються глибоко в нашої свідомості.

Виринають в нас спомини Юности, як всі ми разом йшли спільними лавами, як під один такт билося серце могутнім бажанням, великою надією...

І приходить що-року той час, коли ці недавні подвижники великого Чину стають нам ближчі, як жива Тінь недавно Минулого...

Їх годі забути!

Головна Рада
Українського Т-ва Допомоги Інвалідам
у Львові

Львів, 1 листопада 1938.

Адреса Т-ва: Ukrainian Invalid's Help Association,
LWOW, Potockoho 48. — P o l a n d .

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9
Для переказів у Франції : «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris
Редагує — Комітет

Адміністратор : Іл. Косенко
Le Gérant : M-me Perdrizet

(imprimerie L. BERESNIAK. 12. Rue Lagrange. Paris (5).